

Kikhosta

Kikhosta är en bakteriell sjukdom i luftvägarna som kan behandlas med antibiotikum tidigt i sjukdomsförloppet och då ge en mildare sjukdom. Det finns också ett vaccin mot kikhosta som ingår i barnvaccinet som ges till spädbarn vid 3, 5 och 12 månaders ålder. Två vaccindoser krävs för vaccinskydd mot kikhosta. Barn under 6 månaders ålder kan utveckla en livshotande sjukdom och cirka ett dödsfall inträffat vartannat år orsakat av kikhosta. Vissa år är kikhosta vanligt förekommande och det är viktigt att skydda spädbarn upp till 1 års ålder för kikhosta.

Vad är kikhosta?

Kikhosta är en luftvägsinfektion som orsakas av en bakterie. Bakterien sprids som droppsmitta i samband med hostningar.

Tid från smitta till insjuknande (inkubationstiden) är 1-2 veckor, upp till 3 veckor. Vid risk för smitta till spädbarn 0-6 månader gamla rekommenderar vi smittspårning 6 veckor bakåt i tiden.

De första symtomen är ofta hosta och snuva samt lite feber. Hosta nattetid är vanligt. Under de två första veckorna är sjukdomen svår att skilja från en vanlig förkylning. Smittsamheten är som störst under denna period. Kikningarna kommer vanligen i slutet av andra eller i början av tredje sjukdomsveckan och samtidigt minskar smittsamheten. Efter fyra veckor räknar man med att smittsamheten har upphört (sex-åtta veckor i kontakt med spädbarn).

Vaccinerade barn och vuxna har ofta lindrigare symtom av långvarig hosta. Det är viktigt att uppmärksamma att detta kan vara kikhosta, i synnerhet om ett spädbarn finns i familjen.

Barn i förskola

Spridning av kikhostebakterien på förskolan har i de flesta fall redan skett när man fastställt att ett barn har kikhosta. Barn med kikhosta får därför vistas i förskolan om de mår så bra att de orkar delta i aktiviteterna. Barn som har mycket hosta med påverkat allmäntillstånd eller kräkningar ska vara hemma.

Vilka grupper är kan bli svårt sjuka?

Spädbarn under 6 månaders ålder kan bli allvarligt sjuka av kikhosta.

Vaccin mot kikhosta ingår i barnvaccinationsprogrammet och ges vid tre, fem och tolv månaders ålder. Först efter andra dosen har barnet skydd mot kikhosta som dock aldrig är helt skyddande. Vid vetskap om att kikhosta cirkulerar i omgivningen bör man undvika att spädbarn under 6 månader träffar andra barn som har förkylningssymtom. Vid barngruppsaktivitet inomhus och vid besök på BVC ska barnet vara friskt. Vistelse utomhus medför dock ingen ökad risk att smittas.

Spädbarn som insjuknar i kikhosta har oftast smittats av personer i den närmaste omgivningen, vanligen ett äldre syskon som går på förskolan eller i skolan. Det är viktigt att föräldrar till barn med kikhosta informerar förskola/skola att

kikhosta grasserar så att föräldrar till spädbarn är observanta på symtomen. Man kan då vid kikhostesmitta tidigt inleda antibiotikabehandling av det smittade barnet och ge spädbarnet antibiotikaproylax. Behandling som startas tidigt efter symptomdebuten kan lindra och förkorta sjukdomsförloppet. Spädbarn med kikhosta kan behöva sjukhusvård pga andningssvårigheter.

Gravid kvinna med kikhosta kan smitta sitt barn vid eller efter förlossningen, därför bör man ge antibiotika om hon insjuknar sent i graviditeten.

Antibiotika ska övervägas i följande situationer:

1. Spädbarn under 6 månader behandlas förebyggande om de utsatts för smitta.
2. Barn 6 - 12 månader gamla som utsatts för smitta behandlas med antibiotika vid första tecken på eventuell kikhosta.
3. Överväg behandling av gravid kvinna som ska förlösas inom den närmaste tiden.
4. Äldre barn och vuxna med symptom behandlas om det finns spädbarn i hemmet eller vid särskilda medicinska skäl (kronisk sjukdom).

Vaccination mot kikhosta.

Sedan 1996 ingår kikhosta i det allmänna vaccinationsprogrammet med tre doser under det första levnadsåret. En påfyllnadsdos ges vid 5-6 års ålder. De allra flesta barn i Sverige, 98 %, vaccineras mot kikhosta under det första levnadsåret. Sjukdomsbilden blir oftast lindrigare hos dem som vaccinerats. Antalet fall av kikhosta bland förskolebarn har minskat sedan kikhostevaccinationen infördes 1996.

Varken genomgången kikhosta eller tidigare vaccination ger livslång immunitet mot kikhosta.

Vid misstanke om kikhosta kontakta husläkaremottagningen eller barnakutmottagningen i området för ev. provtagning och antibiotikabehandling. Vid andningssvårigheter hos barnet, kontakta barnakutmottagningen.

Gävle den 23 februari 2015

Ingegerd Hökeberg
Bitr. smittskyddsläkare

Reviderad 2015-11-06

Signar Mäkitalo
Smittskyddsläkare